

Vilniaus universitetas

Komunikacijos fakultetas

Knygotyros ir dokumentotyros institutas

Leidybos pagrindai

Leidybos bakalauro programos studijų kurso programa ir pratybų planai

Parengė prof. Remigijus Misiūnas

Vilnius

2015

Pratarmė

Leidybos pagrindų kurso tikslas – suteikti leidybos bakalauro programos studentams pradines žinias apie šiuolaikinę leidybą ir suformuoti būtinus gebėjimus jas įsisavinti taip pasirengiant vėlesniuose programos kursuose numatytų profesinių įgūdžių plėtojimui.

Kurso objektas yra šiuolaikinės leidybos procesų teoriniai ir praktiniai pagrindai. Dalyko savitumą lemia tai, kad jog šis kursas pirmo semestro studentams, dar neturintiems pakankamų studijų įgūdžių, yra tarsi įvadinis, supažindinantis su būsimąją specialybe. Todėl išskyla būtinybė derinti dvi viena kitą papildančias dėstymo formas: paskaitas ir pratybas. Pastarosios padeda pagilinti teorines žinias, suteikia studijuojantiems galimybę prisiliesti prie kai kurių leidybos kaip praktinės veiklos aspektų ir didinti savarankiško darbo efektyvumą.

Svarbiausios šio kurso užduotys yra bendrųjų kompetencijų formavimas siekiant, kad studentai įgytų pagrindus, padėsiančius juos formuoti įgūdžius, reikalingus kritiškai, konstruktyviai ir argumentuotai analizuoti bei vertinti leidybines situacijas, panaudodami *media* sąvokas, teorijas ir metodus, ekonominių ir teisinių leidybos veiklos aspektų išmanymą, susipažintų su pagrindinėmis šiuolaikinės leidybos ir kitų *media* įmonių vadybos, leidybinių projektų rengimo ir sklaidos teorijomis. Studentams svarbu suvokti kurso praktinės veiklos pamatinius principus, gebėti praktikoje pritaikyti teorines žinias dalyvaujant leidybos ar kitos *media* įmonės praktinėje veikloje kylančių problemų sprendimo procesuose, mokytis reikšti iniciatyvą ir kūrybiškumą įgyvendinant jiems iškeltus tikslus.

Taip pat siekiama, kad kursą išklausę studentai pažintų šiuolaikinės leidybos, kaip verslo ir kaip kultūrinės veiklos specifiką, suprastų pagrindines leidybinės veiklos formas ir etapus, įgytų įgūdžius profesionaliai rengti faktine leidybos verslo analize pagrįstus leidybinius projektus. Studentai turi išmokti atpažinti ir formuoti įgūdžius, reikalingus sprendžiant leidybinių procesų problemas, vertinant reiškinius, susijusius su leidybos produkto sukūrimu ir sklaida, pratintis savo veikloje savarankiškai taikyti leidybos procesų organizavimo žinių pagrindus.

Studentų paskaitų metų įgytų teorinių žinių įtvirtinimui ir plėtojimui skirti minėti 16 val. trukmės praktiniai užsiėmimai. Nors ši praktinė veikla vykdoma jau keletą metų, tačiau jų turinys nuolat kinta atsižvelgiant į pokyčius leidyboje. Programoje pateikiamos devynių praktinių užsiėmimų temos, suformuluotos atsižvelgiant į esminius XXI a. pradžioje vykstančius pokyčius leidyboje. Jos orientuotos ir į pratybų vadovų, ir į studentų poreikius. Praktikų vadovams toks temų pateikimas leis geriau ir efektyviau organizuoti užsiėmimus. Studentams bus sudaryta galimybė pasirengti konkrečioms pratyboms įtvirtinti teorines žinias bei jas susieti su praktinėmis užduotimis ir savarankišku darbu.

Pratybų medžiagoje atskleista kiekvieno užsiėmimo tematika, įvardijami tikslai ir praktinės užduotys. Taip pat pateikiami ne tik teorinės medžiagos kartojimosi klausimai, bet ir atsakymai į klausimus, padėsiantys studentams geriau pasiruošti praktinėms užduotims. Pratybose ypač akcentuojamas savarankiškas darbas, tačiau iškilus neaiškumams, studentams pageidaujant suteikiamos galimybės konsultuotis su pratybų vadovu.

Įsisavinus kurse dėstomus dalykus, studentas galės sėkmingai gilinti žinias, studijuodamas „Leidinių platinimo“, „Poligrafijos“ ir kitus kursus.

Lietuviškos literatūros, skirtos „Leidybos pagrindų“ kursui stokojama. Tiesa, situaciją kiek švelnina ta aplinkybė, kad, nežiūrint visų sparčių šiuolaikinių pokyčių leidyboje, jos pagrindai lieka nepakitę ir juos gerai perteikia, kad ir prieš keliolika metų išleisti, bet savo reikšmės nepraradę Datus Jr. Smith, A; Baverstock knygos. Iš dalies paskutiniųjų metų pokyčius leidyboje atspinti buvusių Leidybos bakalauro studentų baigiamųjų darbų pagrindu parengti ir mokslo darbuose „Knygotyra“ publikuoti straipsniai. Jie padeda nors kiek užpildyti teorinės literatūros spragas. Literatūros sąrašas bus aptariamas užsiėmimų metu, taip pat rekomenduojamos aktualios po šios mokymo priemonės publikavimo pasirodžiusios publikacijos, taip pat publikacijos, prieinamos internete. Dalyko dėstymo praktinė patirtis dar kartą patvirtina, kad būtina parengti ir išleisti bent nedidelės apimties mokymo priemones, skirtas įvairiems leidybinio darbo aspektams.

Paskaitų temos.

1. Leidyba šiuolaikinėje visuomenėje

Leidybos apibrėžimai. Leidybos kaip verslo ir kultūrinės veiklos fenomenas. Leidybos reikšmė šalies švietimo, kultūros ir ekonomikos raidai. Leidybos vieta kintančioje visuomenėje ir medijų sistemoje. Nacionalinės leidybos svarba. Leidyba verslo aspektu. Leidybos funkcionavimas atsižvelgiant į laiko faktorių. Leidybos etika. Juridiniai leidybos klausimai. Leidybą reglamentuojantys įstatymai ir standartai. Autorinė teisė. Profesinė terminija.

Literatūra:

1. ANDRIUKAITYTĖ, Rūta. *Leidyklos vadovo asmenybės vaidmuo šiandienos Lietuvos knygų leidyboje. Knygotyra*, 2013, nr. 61, p. 146-165. ISSN 0204-2061.
2. GALINIENĖ, Gintarė. *Šiuolaikinės universitetinės leidybos perspektyvų gairės. Knygotyra*, 2010, nr. 54, p. 291-300. ISSN 0204-2061.
3. KASPERAVIČIUS, Petras, ŽILINSKAS, Vytautas. *Intelektinė nuosavybė ir jos apsauga*. Klaipėda : Klaipėdos universiteto leidykla, 2004. 398 p. ISBN 9955-585-52-8.
4. *Knygotyra: vadovėlis. II leidimas*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2007, p. 55-66.
5. MISEVIČIŪTĖ, Ada. *Medijų integravimas leidyboje: Lietuvos dienraščių atvejis. Knygotyra*, 2011, nr. 57, p. 172-189. ISSN 0204-2061.
6. NEVINSKAITĖ, Laima. *Šiuolaikinės medijos ir masinės komunikacijos teorijos*. Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla, 2011. 120 p. ISBN 978-609-420-203-3.
7. Publishing law by Hugh Jones. London: A blueprint book, 2011, p. 3-58.
8. Datus jr. Smith. *Knygų leidybos pradmenys*. V., 1994, p. 181-188, 208-216.
9. TOMAŠEVIČ, Nives, LEBEDA, Ivana Ljevak. *Role of publishing in the cultural and creative industry. Knygotyra*, 2014, nr. 62, p. 47-59. ISSN 0204-2061.
10. VAN DER WEEL, Andrian. *Susidūrimas su internetine galvosena. Knygotyra*. 2014, nr. 63, p. 716.

2. Leidyklos darbo organizavimas

Leidyklos dydis ir darbuotojai. Leidybos organizacinė struktūra. Priežastys, lemiančios leidybos specializaciją. Leidyklų tipai: šakinė, specializuota, universali leidykla. Leidyklos struktūra ir organizacinės formos. Leidybinis „portfelis“. Teminio plano rengimas. Trumpalaikiai ir ilgalaikiai planai. Leidyklos resursai ir kompetencija. Tikslinė vartotojų grupė. Leidinių platinimo kanalai. Konkurencija. Leidinio planavimas. Darbo grupės organizavimas.

Literatūra:

1. *The Book Publisher's Handbook: The seven Key to Publishing Success with Six Case Studies by Eic Kampmann*. Beaufort Book, 2007, p. 5-12.
2. ČERGELYTĖ, Neringa. *Valstybinės leidyklos veiklos specifika ir problemos*. *Knygotyra*, 2010, nr. 55, p. 159-180. ISSN 0204-2061.
3. *Knygotyra: vadovėlis*. II leidimas. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2007, p. 91-98.
4. NORMAN, Suzane. The structure of a publishing house [interaktyvus]. [žiūrėta 2015 m. kovo 1 d.]. Prieiga per internetą: <<http://posiel.com/2013/09/the-structure-of-a-publishing-house/>>.
5. Datus jr. Smith. *Knygų leidybos pradmenys*. V., 1994, p. 8-22.
6. WELTRON, Kethleen. Building Your Publishing program [interaktyvus]. [žiūrėta 2015 m. kovo 1 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.kathywelton.com/images/Building_Your_Publishing_Program_A_Step-by-Step_Guide.pdf>.

3. Leidybos ekonomika

Leidybos ekonomikos esmė. Išlaidų vertinimo būdai. Išlaidų apskaičiavimo specifika numatant įvairių operacijų išlaidas (redakcinio parengimo, gamybos, prekybos ir platinimo išlaidos). Išlaidų skaičiavimas remiantis tiražo dydžiu (automatiškai kintančios, nekintančios, reklamos ir pridėtinės išlaidos). Pajamos ir jų dydį įtakojantys faktoriai. Vieno egzemplioriaus savikainos faktorius. Atsvaros taško apskaičiavimas. Papildomosios teisės. Pelno padidinimo būdai. Leidinio sąmatos apskaičiavimo pagrindai. Leidybos finansavimo šaltiniai. Leidėjo lėšos. Užsakomoji leidyba. Rėmėjai. Valstybė kaip leidybos rėmėja.

Literatūra:

1. *The Book Publisher's Handbook: The seven Key to Publishing Success with Six Case Studies by Eic Kampmann*. Beaufort Book, 2007, p. 29-34.
2. BUOŽYTĖ, Kornelija. Leidybos rėmimas Lietuvoje. *Knygotyra*. 2004, t. 42, p. 200-218. ISSN 0204-2061
3. DREHER, Christopher. Why do books cost so much? [interaktyvus]. [žiūrėta 2015 n. kovo 1 d.] Prieiga per internetą: <<http://www.salon.com/2002/12/03/prices/>>.
4. *Knygotyra: vadovėlis*. II leidimas. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2007, 99-105.
5. Datus jr. Smith. *Knygų leidybos pradmenys*. V., 1994, p. 22-39, 189-194.

4. Redakcinis darbas leidykloje

Redakatoriaus reikšmė leidyklos veiklai. Redakcinio skyriaus/redakatoriaus darbas su rankraščiu (rankraščių registravimas, vertinimas, pirmasis skaitymas, pasirenkami recenzentai, aptarimai). Faktoriai, padedantys redaktoriui įvertinti rankraščio tinkamumą. Rankraščių patekimas į leidyklą: etatinių darbuotojų įtaka, leidyklos žvalgai, premijų vaidmuo ieškant rankraščių, leidybos agentai. Redakatoriaus vaidmuo leidybos procese: redaktorius – advokatas, redaktorius – vadybininkas, redaktorius – rinkodaros specialistas. Reikalavimai leidyklai pateikiant rankraštį. Redakatoriaus darbas su rankraščiu, pagrindinės darbo užduotys (nuoseklumas, gramatinių formų taisyklingumas, aiškumas ir stilius, faktų tikslumas, teisėtumas ir padorumas), gamybos detalės. Pasirenkamas redaktorius. Korektūra. Autoriaus redakcija.

Literatūra:

1. *The Book Publisher's Handbook: The seven Key to Publishing Success with Six Case Studies by Eic Kampmann.* Beaufort Book, 2007, p. 1-5.
2. BRASAITĖ, Fausta. *Redakatoriaus vaidmuo verstinės grožinės literatūros leidyboje. Knygotyra.* 2013, nr. 61, p. 181-197. ISSN 0204-2061.
3. DAUTARTIENĖ, Margarita. *Redakcinis darbas.* V., 2013. 115 p.
4. *Knygotyra: vadovėlis. II leidimas.* Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2007, p. 106-115.
5. Datus jr. Smith. *Knygų leidybos pradmenys.* V., 1994, p. 39-65.
6. *Publishing law by Hugh Jones.* London: A blueprint book, 2011, p. 59-144.

5. Leidinio gamyba

Dizainerio (meninio redaktoriaus) vieta leidyboje, jam keliami reikalavimai. Pagrindiniai dizaino uždaviniai: formato parinkimas, leidinio apimties nustatymas, leidinio tekstinės dalies projektavimas, iliustracinės medžiagos tvarkymas, titulinio puslapio ir viršelio parengimas. Įranga ir medžiagos. Leidinio apipavidalinimo tobulinimo galimybės. Maketo parengimas. Leidinio spauda. Bendradarbiavimo su spaustuviėmis specifika. Pagrindiniai spaudos procesai ir būdai. Popieriaus parinkimo specifika.

Literatūra:

1. BAKUTYTĖ, Justina. *Tipografikos įtaka knygų vizualinei komunikacijai: knygos dailininkų požiūris*. *Knygotyra*, 2013, nr. 61, p. 166-180. ISSN 0204-2061.
2. *The Book Publisher's Handbook: The seven Key to Publishing Success with Six Case Studies by Eic Kampmann*. Beaufort Book, 2007, p. 13-20.
3. KATINAITĖ, Karolina. *Šiandienos lietuviškų knygų vaikams vizualumas: leidėjų ir skaitytojų požiūris*. *Knygotyra*, 2014, nr. 63, p. 167-188. ISSN 0204-2061.
4. *Knygotyra: vadovėlis*. II leidimas. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2007, p. 116-145.
5. Datus jr. Smith. *Knygų leidybos pradmenys*. V., 1994, p. 77-91.

6. Leidybos marketingas

Leidybos marketingo apibrėžimas, jo tikslas. Leidybos marketingo principai. Leidyklos marketingo planas. Knygos kaip specifinio produkto įtaka marketingui. Leidinio marketingo makro ir mikro aplinkos faktoriai. Leidinio marketingo struktūra: marketinginė - informacinė, marketingo planavimo, naujų prekių gamybos ir marketingo kontrolės sistemos. Marketingo realizavimo leidybos versle kryptys: marketingo tyrimai, prekės politika, kainų politika, realizavimo politika ir stimuliavimo politika. Knygos kaip prekės gyvavimo ciklas. Knygų rinkos poreikis ir talpa. Knygų realizacijos stimuliavimas. Prekių grupės sukūrimas leidyboje.

Literatūra:

1. BAVERSTOCK, Alison. Leidybos marketingas. Kaunas: Informatika ir poligrafija, 2002, p. 45-172.
2. BAVERSTOCK, Alison. *Are Books Different?* London: Kogan Page. 1993. 172 p. ISBN 0-7494-0900-2
3. *The Book Publisher's Handbook: The seven Key to Publishing Success with Six Case Studies by Eic Kampmann.* Beaufort Book, 2007, p. 53-82.
4. CULEA, Michaela. *Book branding and promoting authorial identity: a comparative approach.* *Knygotyra*, 2012, nr. 59, p. 93-112. ISSN 0204-2061.
5. GRINIŪTĖ, Rimantė. *Debiutuojantis rašytojas Lietuvos knygų rinkoje.* *Knygotyra*, 2010, nr. 55, p. 203-220. ISSN 0204-2061.
6. ŠERPETYTĖ, Agnė. *Knygos rinkodara ir socialinės medijos: kaip parduoti knygas Y kartai.* *Knygotyra*, 2010, nr. 55, p. 140-158. ISSN 0204-2061.

7. Reklama ir ryšiai su visuomene leidyboje

Leidybos reklamos apibrėžimas. Reklamos biudžetas. Pagrindiniai knygos reklamos elementai: knygos viršelis arba aplankas, apžvalgoms skirti egzemplioriai, nemokami egzemplioriai, pranešimai spaudai, prekybiniai pranešimai, prekybos agentų apsilankymai, skelbimai spaudoje, reklama paštu, plakatai, mugės, premijos, publikacijos spaudoje, radijas ir televizija, internetas ir socialiniai tinklai. Autoriaus vieta reklamoje. Knygų grupės reklama. Jungtinė reklama. Kūrybingumas ir mokėjimas pasirinkti laiką. Ryšių su visuomene reikšmė leidyboje. Ryšių su visuomene priemonės.

Literatūra:

1. BAVERSTOCK, Alison. Leidybos marketingas. Kaunas: Informatika ir poligrafija, 2002, p. 173-200.
2. *Knygotyra*: vadovėlis. II leidimas. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2007, p. 223-239.
3. Datus jr. Smith. *Knygų leidybos pradmenys*. V., 1994, p. 112-128.
4. VAIŠVILIENĖ, Alina. Reklamos poveikis knygų rinkoje: vartotojo patirties kontekstas. *Knygotyra*, 2010, nr. 55, p. 181-202. ISSN 0204-2061.
5. URBANAVIČIŪTĖ, Asta. *Knygų reklama Lietuvos populiariuosiuose moterų žurnaluose*. *Knygotyra*, 2014, nr. 62, p. 187-211. ISSN 0204-2061.
6. Publishing law by Hugh Jones. London: A blueprint book, 2011, p. 235-268.

8. Leidinių sklaida.

Knygų prekyba kaip sudėtinė leidėjo darbo dalis. Faktiniai pirkėjai: pavieniai vartotojai, institucijos, mažmeniniai prekybininkai, didmeniniai prekybininkai. Knygų eksportas ir importas, jų problemos (politinės, ekonominės, cenzūra, draudimai). Knygynų užsakymų vykdymas. Knygų siuntimas. Knygų grąžinimas. Pardavimą skatinantys veiksniai. Knygų prekybos verslas. Knygų pirkėjų tipai. Knygų pirkimo motyvai. Didmeninės knygų prekybos specifika. Mažmeninė knygų prekybos verslas. Mažmeninės knygų prekybos formos. Knygų prekybos metodai. Knygynas kaip pagrindinė knygų prekybos forma. Knygyno geografinės vietos įtaka prekybai, vietos lygiai (regionas, prekybos rajonas, konkreti teritorija). Knygyno asortimento formavimas. Knygyno darbuotojai. Reklama knygyne. Knygyno apsaugos problemos. Knygų prekybos sistema Lietuvoje. Didmeninės knygų prekybos specifika Lietuvoje. Mažmeninė knygų prekyba (knygynų tinklai ir nepriklausomi knygynai). Kitos knygų prekybos formos Lietuvoje.

Literatūra:

1. BAVERSTOCK, Alison. Leidybos marketingas. Kaunas: Informatika ir poligrafija, 2002, p. 13-44.
2. *The Book Publisher's Handbook: The seven Key to Publishing Success with Six Case Studies by Eic Kampmann.* Beaufort Book, 2007, p. 35-52.
3. *Knygotyra: vadovėlis. II leidimas.* Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2007, p. 187-200.
4. MISIŪNAS, Remigijus. *Leidyba prieškario ir šiandienos Lietuvoje: patirties lyginamoji analizė.* Knygotyra, 2014, nr. 62, p. 273-289 p. ISSN 0204-2061.
5. Datus jr. Smith. *Knygų leidybos pradmenys.* V., 1994, p. 92-112, 195-203.
6. USAVIČIENĖ, Danguolė. *Lietuvos universitetinių leidyklų spausdintinės produkcijos sklaida.* Knygotyra, 2014, nr. 62, p. 149-167. ISSN 0204-2061.
7. *Publishing law by Hugh Jones.* London: A blueprint book, 2011, p. 268-286.

9. Leidybos ir valstybės santykis. Leidėjų bendradarbiavimas

Leidybos ir valstybės sąveikos modeliai. Valstybės ir leidėjų sąveikos sritys: įstatyminė bazė, leidybos laisvė, mokestinė sistema, valstybės subsidijos, mokomosios literatūros leidyba. Bibliotekos kaip valstybės ir leidybos sąveikos objektas. Bibliotekos kaip knygų pirkėjos. Bibliotekos kaip naujų skaitytojų ugdytojos. Skaitymo skatinimas. Profesiniai leidėjų susivienijimai (tarptautiniai, nacionaliniai). Leidybos ir valstybės sąveikos specifika Lietuvoje.

Literatūra:

1. The book sector and the state: relationships in change. Original versijon prepared by Mr. Marc Baruch (1994). Revised and updated versijon prepared by Mr. Jean Richard (2000). [interaktyvus]. [žiūrėta 2014 m. vasario 14 d.]. Prieiga per internetą: http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/culture/Resources/Publications/DECS_CULT_POL_book_99_11.pdf.>
2. MISIŪNAS, Remigijus. *Book publishing in Lithuania*. Vilnius, LLA, 2003, 48 p.
3. Datus jr. Smith. *Knygų leidybos pradmenys*. V., 1994, p. 168-180, 204-208.

10. Skaitmeninė leidyba.

Informacinių technologijų įtaka leidybos kaitai. Skaitmeninės leidybos ir knygos samprata. Skaitmeninės knygos tipologija. Skaitmeninės leidybos istorija. Pirmosios skaitmeninės leidybos apraiškos XX a. pabaigoje. *CD-ROM* sukūrimo reikšmė skaitmeninėje leidyboje. *Interneto* įtakoti skaitmeninės leidybos pokyčiai XX a. 10-ajame dešimtmetyje. Visateksčiai tekstai. Skaitmeninės leidybos įtaka mokslinei leidybai ir savilaidai. Pirmieji *e-knygų* skaitytuvai XX a. pabaigoje ir jų įtaka skaitmeninei leidybai. Reikšmingi skaitmeninės leidybos plėtros faktoriai po 2008 m. Skaitmeninė leidyba Lietuvoje. Spauda pagal pareikalavimą kaip pereinamasis tarpsnis nuo tradicinės iki skaitmeninės leidybos. Informacinių technologijų įtaka audio leidybai.

Literatūra:

1. GRIGAS, Vincas, PETRAITYTĖ, Simona, AKSTINAITĖ-VELIČKIENĖ, Eglė. *Lietuvių literatūros klasikos skaitmeninių knygų kokybė: vartotojo požiūriu. Knygotyra*, 2014, nr. 63, p. 213-235. ISSN 0204-2061.
2. GUDINAVIČIUS, Arūnas. *Skaitmeninė knyga ir jos raida. Knygotyra*, 2012, nr. 59, p. 113-129. ISSN 0204-2061.
3. GUDINAVIČIUS, Arūnas, NAKTINYTĖ, Laima. *Garsinės knygos kompaktinėse plokštelėse Lietuvoje. Knygotyra*, 2011, nr. 57, p. 153-171. ISSN 0204-2061.
4. KISIELIŪTĖ, Rimantė. *Skaitmeninių leidinių leidybos perspektyvos akademinėje leidykloje: Lietuvių kalbos instituto atvejis. Knygotyra*, 2010, nr. 55, p. 203-220. ISSN 0204-2061.
5. MACEVIČŪTĖ, Elena, NILSON, Kersti, WILSON, Tom, BERGSTRÖM, Annika, HÖGLUND Lars. *The case of E-book in „small language“ cultural: media technology and the digital society. Skaitmeninė knyga negausios kalbos kultūroje: medijų technologijos ir skaitmeninė visuomenė. Knygotyra*, 2014, nr. 62, p. 73-93. ISSN 0204-2061.
6. MÖLDRE, Aile. *Estonian publishing sector at the turn of the 20th and 21st centuries: emergence of E-book market. Knygotyra*, 2014, nr. 62, p. 94-115. ISSN 0204-2061.
7. MURRAY, Padmini Ray, SQUIRES, Claire. *Skaitmeninės leidybos komunikacinė grandinė. Knygotyra*, 2014, nr. 62, p. 18-46. ISSN 0204-2061.
8. ŠARLAUSKIENĖ, Lina. *Skaitmeninių serialinių leidinių leidyba Lietuvoje 1996-2011 m. Knygotyra*, 2012, nr. 59, p. 131-139. ISSN 0204-2061.
9. TOMAŠEVIČ, Nives, DESPOT, Ivona. *Impact of EU's single European market on E-books and its implications regarding publishing industries in small countries. Knygotyra*, 2014, nr. 62, p. 60-72. ISSN 0204-2061.
10. ŽARKOVA, Alisa. *Apple App store platforma lietuviškų skaitmeninių knygų leidyboje. Knygotyra*, 2013, nr. 61, p. 198-222. ISSN 0204-2061.

11. Šiuolaikinės leidybos Lietuvoje situacija.

Leidybos Lietuvoje kaip mažoje rinkoje specifika. Šiuolaikinės leidybos situacijos ištakos XX a. 9-ojo dešimtmečio pabaigoje. Leidyba 1990-1993 m. (plėtrą įtakoję faktoriai: valstybingumo atkūrimas, originaliosios šiuolaikinės literatūros poreikis, infliacija ir kt.). Leidyba 1994-1998 m. (pritaikymas prie naujų sąlygų įvedus litą, leidybinio repertuaro plėtra, tiražų pokyčiai). Leidyba 1999-2008 m. (leidybos situacija krizės metu, atsigavimas ir plėtra XXI a. pradžioje, Lietuvos narystės ES įtaka). Leidyba po 2008 m. (LR Seimo priimtų mokesčių įstatymų įtaka leidybos sektoriui). Leidybos verslo struktūra. Pagrindinių leidyklų charakteristika. Leidybinio repertuaro specifika.

1. ANDRIUKAITYTĖ, Rūta. *Leidyklos vadovo asmenybės vaidmuo šiandienos Lietuvos knygų leidyboje*. *Knygotyra*, 2013, nr. 61, p. 146-165. ISSN 0204-2061.
2. KAŠETAITĖ, Rasa. *Kišeninių knygų leidybos situacija Lietuvoje*. *Knygotyra*, 2010, nr. 55, p. 235-248. ISSN 0204-2061.
3. KISIELIŪTĖ, Rimantė. *Skaitmeninių leidinių leidybos perspektyvos akademinėje leidykloje: Lietuvių kalbos instituto atvejis*. *Knygotyra*, 2010, nr. 55, p. 203-220. ISSN 0204-2061.
4. KOVAČ, Miha. *Small is beautiful: the role of book industrines in small European countries*. *Knygotyra*, 2010, nr. 54, p. p. 279-290. ISSN 0204-2061.
5. KUČINSKAS, Darius. *Natų leidyba Lietuvoje 1990-2013 metais*. *Knygotyra*, 2012, nr. 62, p. 168-186. ISSN 0204-2061.
6. MISIŪNAS, Remigijus. *Book publishing in Lithuania*. Vilnius, LLA, 2003, 48 p.
7. MISIŪNAS, Remigijus. *Leidyba prieškario ir šiandienos Lietuvoje: patirties lyginamoji analizė*. *Knygotyra*, 2014, nr. 62, p. 273-289 p. ISSN 0204-2061.
8. ŠARLAUSKIENĖ, Lina. *Skaitmeninių serialinių leidinių leidyba Lietuvoje 1996-2011 m*. *Knygotyra*, 2012, nr. 59, p. 131-139. ISSN 0204-2061.
9. ŽARKOVA, Alisa. *Apple App store platforma lietuviškų skaitmeninių knygų leidyboje*. *Knygotyra*, 2013, nr. 61, p. 198-222. ISSN 0204-2061.
10. ZOVIENTĖ, Danutė. *Maža leidykla mažoje šalyje: Atseria atvejis*. *Knygotyra*, 2014, nr. 62, p. 116-148. ISSN 0204-2061.

12. Kintanti leidybos situacija pasaulyje XXI a. pradžioje

Leidyba kaip tarptautinis reiškiny. Pasaulinė knygos rinkos klasifikacija kalbiniu aspektu (anglakalbė knygos rinka, knygų vokiečių, prancūzų, ispanų ir kitomis kalbomis rinkos). Didžiųjų leidyklų plėtra įvairiose šalyse, jungimasis su kitomis *media* įmonėmis, leidybinio verslo koncentracija. Geopolitinių pokyčių, mokslo-techninių išradimų įtaka leidybos raidai įvairiuose regionuose. Piratavimas. Leidybinių procesų specifika Vakarų šalyse. Rankraščių atrankos ir santykių su autoriais specifika. Knygos dizainas, knygos įrišimo (kieti ir minkšti viršeliai) specifika. Optimalaus tiražo apskaičiavimas. Kainos politika. Pelno didinimo priemonės. Knygų platinimo specifika. Leidybinis repertuaras.

Literatūra:

1. CAMPBETELL, Dug. 10 trends driving the future of book publishing [interaktyvus]. [žiūrėta 2015 m. vasario 22 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.dugcampbell.com/10-trends-driving-the-future-of-book-publishing/>>.
2. KOVAČ, Miha. *Globalioji anglų kalba ir leidybos tendencijos XX ir XXI amžių sandūroje*. *Knygotyra*, 2014, nr. 62, p. 7-17. ISSN 0204-2061.
3. KOVAČ, Miha. *Tai, kas maža, yra gražu: knygų industrijos vaidmuo mažosiose Europos šalyse*. *Knygotyra*, 2010, nr. 54, p. p. 279-290. ISSN 0204-2061.
4. *Knygotyra: vadovėlis. II leidimas*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2007, p. 328-340.
5. MISIŪNAS, Remigijus. *Knygų leidyba pasaulyje*. Vilnius: Versus aureus, 2003. 168 p. ISBN 9955-9613-3-3
6. SIMON, Jean Paul, PRATTO, de, Giuditta. *Statistical, Ecosystems and Competitiveness Analysis of the Media and Content Industries: The Book Publishing Industry* [interaktyvus]. [žiūrėta 2015 m. kovo 3 d.]. Prieiga per internetą: <<http://ipts.jrc.ec.europa.eu/publications/pub.cfm?id=5702>>.
7. SALKOWITZ, Rob. The Future of Reading: 10 Trends for 2014 and Beyond. [interaktyvus]. [žiūrėta 2015 m. vasario 25 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.publishersweekly.com/pw/by-topic/industry-news/publisher-news/article/60700-the-future-of-reading-10-trends-for-2014-and-beyond.html>>.
8. THOMPSON, Jonn B. *Merchants of Culture: The publishing bussiness in the Twenty First century*. Malden: Polity Book, 2010. 432 p.

Pratybų tematika

1. Leidybos finansavimo šaltiniai Lietuvoje

Tikslas: Aptarti galimus leidybos finansavimo šaltinius Lietuvoje

Klausimai ir užduotys teorinės medžiagos kartojimui.

1. Kas yra mecenatystė?
2. Kaip įstatymiškai skatinama labdara?
3. Kokios priežastys verčia leidėjus ieškoti labdaros?
4. Kokiais būdais valstybė remia leidybą?
5. Kokie yra valstybiniai finansiniai leidybos paramos šaltiniai Lietuvoje?

Uždaviniai: išnagrinėti konkretų leidybos finansavimo šaltinį ir išsiaiškinti, kokie leidėjai gali pasinaudoti jo parama, kokiems leidybiniais projektams teikiama parama, kokie reikalavimai keliami pareiškėjui, kokius dokumentus reikia pateikti.

Šaltiniai.

Datus jr. Smith. *Knygų leidybos pradmenys*. Vilnius : Alma littera, 1994. 230 p.

BUOŽYTĖ, Kornelija. Leidybos rėmimas Lietuvoje. *Knygotyra*. 2004, t. 42, p. 200-218. ISSN 0204-2061

Leidybai paramą teikiančių institucijų tinklapiai:

Lietuvos kultūros tarybos (<http://www.ltkl.lt/>)

Lietuvos mokslo taryba (<http://www.lmt.lt/lt/pradzia.html>).

Spaudos ir radijo rėmimo komiteto (<http://www.srtfondas.lt/>)

Viešųjų pirkimų portalas (<http://www.cvpp.lt/>)

Tarptautinių ir užsienio šalių institucijų tinklapiai (jų adresai bus pateikti pratybų metu).

Pastaba: studento parengtas referatas pristatomas viešai pratybų metu.

2. Paraiškos gauti paramą leidybiniam projektui parengimas.

Tikslas: įgyti įgūdžius rengti paraišką, teikiamą Lietuvos kultūros tarybai.

Klausimai ir užduotys teorinės medžiagos kartojimui:

1. Kas yra Lietuvos kultūros taryba?
2. Kokių sričių projektus iš dalies finansuoja Lietuvos kultūros taryba?
3. Kokia tvarka galima teikti paraiškas?
4. Kaip vertinamos paraiškos ir priimami sprendimai?
5. Kaip sudaroma sutartis su Lietuvos kultūros taryba ir vykdoma?
6. Kokios pagrindinės dalys sudaro Lietuvos kultūros tarybos iš dalies finansuojamo projekto paraišką?

Uždaviniai: parengti leidinio projekto paraišką Lietuvos kultūros tarybai.

Šaltiniai. Lietuvos kultūros tarybos tinklapis (<http://www.ltkt.lt/>)

3. Leidinio sąmatos parengimas

Tikslas: įgyti leidinio sąmatos rengimo įgūdžius

Klausimai teorinės medžiagos kartojimui:

1. Kas sudaro redakcinio parengimo išlaidas.
2. Kaip apskaičiuojamos redakcinio parengimo išlaidos.
3. Kas sudaro gamybos išlaidas?
4. Kas sudaro pridėtines/bendraleidyklines išlaidas?
5. Kokią dalį leidinio sąmatoje užima bendraleidyklinės išlaidos?
6. Koks leidiniams taikomo PVM dydis?

Uždaviniai: parengti konkretaus leidinio sąmatą.

Šaltiniai.

DREHER, Christopher. Why do books cost so much? [interaktyvus]. [žiūrėta 2015 m. kovo 1 d.] Prieiga per internetą: <<http://www.salon.com/2002/12/03/prices/>>.

Knygotyra: vadovėlis. II leidimas. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2007, 99-105.

Datus jr. Smith. *Knygų leidybos pradmenys*. V., 1994, p. 22-39, 189-194.

4. Knygos poligrafinė kultūra.

Tikslas: aptarti knygos poligrafinę kultūrą

Klausimai teorinės medžiagos kartojimui:

1. Kas daro įtaką parenkant knygos formatą?
2. Kokie pagrindiniai uždaviniai sprendžiami projektuojant leidinio tekstinę dalį?
3. Kaip tvarkoma iliustracinė medžiaga?
4. Kokie reikalavimai keliami viršeliui ir antraštiniam puslapiui?
5. Į ką atsižvelgiama parenkant leidiniui popierių?

Uždaviniai: išsirinkti iki 10 n leidyklos knygų ir įvertinti jų poligrafinę kultūrą, išskiriant gerus ir blogus pavyzdžius.

Datus jr. Smith. *Knygų leidybos pagrindai*. Vilnius : Alma littera, 1994. 230 p.

BAKUTYTĖ, Justina. *Tipografikos įtaka knygų vizualinei komunikacijai: knygos dailininkų požiūris*. *Knygotyra*, 2013, nr. 61, p. 166-180. ISSN 0204-2061.

KATINAITĖ, Karolina. *Šiandienos lietuviškų knygų vaikams vizualumas: leidėjų ir skaitytojų požiūris*. *Knygotyra*, 2014, nr. 63, p. 167-188. ISSN 0204-2061.

5. Autorinių teisių įsigijimas

Tikslas: išaiškinti, kaip leidyboje įsigyjamoms autorinėms teisėms.

Klausimai teorinės medžiagos kartojimui:

1. Kas yra autorinės teisės?
2. Kiek laiko saugomos autorinės teisės?
3. Kas yra autorinė sutartis?
4. Kam priklauso mirusių autorių teisės?
5. Su kuo sudaromos sutartys dėl autorinių teisių įsigijimo

Uždaviniai: išsiaiškinti, kaip galima įsigyti n autoriaus teises.

Šaltiniai.

DAUTARTIENĖ, Margarita. *Redakcinis darbas*. V., 2013. P. 14-18..

KASPERAVIČIUS, Petras, ŽILINSKAS, Vytautas. *Intelektinė nuosavybė ir jos apsauga*. Klaipėda : Klaipėdos universiteto leidykla, 2004. 398 p. ISBN 9955-585-52-

Publishing law by Hugh Jones. London: A blueprint book, 2011, p. 59-140.

6. Knygos viršelis kaip knygos reklamos elementas

Tikslas: įvertinti reklaminės knygos viršelio galimybes.

Klausimai teorinės medžiagos kartojimui:

1. Kas yra knygos reklama.
2. Kokie vietą knygos reklamoje užima viršelis?
3. Kaip reklamoje panaudojamas pirmas viršelis?
4. Kaip reklamoje akcentuojamas autoriaus vardas/knygos pavadinimas?
5. Kaip reklamoje išnaudojamas paskutinis knygos viršelis?

Uždaviniai: parengti n leidyklos išleistos knygos viršelio reklaminį tekstą (sukurti savo variantą arba koreguoti buvusį).

Šaltiniai.

Datus jr. Smith. *Knygų leidybos pagrindai*. Vilnius : Alma littera, 1994. 230 p.

ŠERPETYTĖ, Agnė. *Knygos rinkodara ir socialinės medijos: kaip parduoti knygas Y kartai*. *Knygotyra*, 2010, nr. 55, p. 140-158. ISSN 0204-2061.

VAIŠVILIENĖ, Alina. Reklamos poveikis knygų rinkoje: vartotojo patirties kontekstas. *Knygotyra*, 2010, nr. 55, p. 181-202. ISSN 0204-2061.

URBANAVIČIŪTĖ, Asta. *Knygų reklama Lietuvos populiariuosiuose moterų žurnaluose*. *Knygotyra*, 2014, nr. 62, p. 187-211. ISSN 0204-2061.

7. Knygų prekyba knygyne

Tikslas: susipažinti su n knygyne.

Teorinės medžiagos kartojimo klausimai:

1. Kas yra knygynų tinklas?
2. Kas yra nepriklausomas knygyneas?
3. Kokią įtaką knygyneo veiklai turi prekybos rajonas ir vieta?
4. Į ką atsižvelgiant formuojamas knygyneo repertuaras?
5. Kokia reklama naudojama knygyne?
6. Kokios apsaugos priemonės naudojamos knygyneuose?

Uždaviniai: aplankyti n knygyne ir įvertinti jį atsižvelgiant į tai, ar knygyneas priklauso knygynei tinklui, ar tai nepriklausomas knygyneas, jo vietą, repertuarą, darbuotojus, naudojamą reklamą ir apsaugą.

Šaltiniai.

Knygotyra: vadovėlis. II leidimas. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2007, p. 187-200.

8. Šiuolaikinė Lietuvos leidyba

Tikslas: pagilinti žinias apie leidybinę Lietuvos struktūrą.

Klausimai teorinės medžiagos kartojimui:

1. Kas lėmė leidybos raidą Lietuvoje po 1990 m.?
2. Kas būdinga Lietuvos leidybai 1994-1998 m.?
3. Kas įtakojo leidybą Lietuvoje 1999-2008 m.?
4. Kas būdinga leidybai Lietuvoje po 2008 m.?

Uždaviniai: pasirinkti vieną iš Lietuvos leidyklų ir apibūdinti jos veiklą paskutinių penkių metų laikotarpiu, įvertinant jos išleistų leidinių skaičiaus pokyčius, repertuarą ir kitus veiklos ypatumus.

Šaltiniai.

MISIŪNAS, Remigijus. *Book publishing in Lithuania*. Vilnius, LLA, 2003, 48 p.

MISIŪNAS, Remigijus. *Leidyba prieškario ir šiandienos Lietuvoje: patirties lyginamoji analizė*. *Knygotyra*, 2014, nr. 62, p. 273-289 p. ISSN 0204-2061.

USAVIČIENĖ, Danguolė. *Lietuvos universitetinių leidyklų spausdintinės produkcijos sklaida*. *Knygotyra*, 2014, nr. 62, p. 149-167. ISSN 0204-2061.

ZOVIENĖ, Danutė. *Maža leidykla mažoje šalyje: Atseria atvejais*. *Knygotyra*, 2014, nr. 62, p. 116-148. ISSN 0204-2061.

ČERGELYTĖ, Neringa. *Valstybinės leidyklos veiklos specifika ir problemos*. *Knygotyra*, 2010, nr. 55, p. 159-180. ISSN 0204-2061.

KUČINSKAS, Darius. *Natų leidyba Lietuvoje 1990-2013 metais*. *Knygotyra*, 2012, nr. 62, p. 168-186. ISSN 0204-2061.

Lietuvos spaudos statistika. Vilnius. 1990-2014.

9. Šiuolaikinė pasaulinė knygų rinka.

Tikslas: pagilinti žinias apie šiuolaikinę knygų rinką.

Klausimai teorinės medžiagos kartojimui:

1. Kuo specifiška šiuolaikinė Vakarų leidyba?
2. Kuo ypatinga leidyba Rytų Europoje.
3. Kuo specifiška knygų leidyba Vakarų Europoje?
4. Kuo ypatinga knygų leidyba kituose regionuose

Uždaviniai: parengti n šalies leidybinės situacijos apžvalgą, įvertinant penkių paskutiniųjų metų leidybos dinamiką, leidybinę struktūrą, repertuaro ypatybes ir leidybos specifiką bei pokyčius.

Šaltiniai:

KOVAČ, Miha. *Globalioji anglų kalba ir leidybos tendencijos XX ir XXI amžių sandūroje*. *Knygotyra*, 2014, nr. 62, p. 7-17. ISSN 0204-2061.

KOVAČ, Miha. *Tai, kas maža, yra gražu: knygų industrijos vaidmuo mažosiose Europos šalyse*. *Knygotyra*, 2010, nr. 54, p. p. 279-290. ISSN 0204-2061.

MISIŪNAS, Remigijus. *Knygų leidyba pasaulyje*. Vilnius: Versus aureus, 2003. 168 p. ISBN 9955-9613-3-3

SIMON, Jean Paul, PRATTO, de, Giuditta. *Statistical, Ecosystems and Competitiveness Analysis of the Media and Content Industries: The Book Publishing Industry* [interaktyvus]. [žiūrėta 2015 m. kovo 3 d.]. Prieiga per internetą: <<http://ipts.jrc.ec.europa.eu/publications/pub.cfm?id=5702>>.